

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Opbrengsten Taskforce Energiearmoede
Portefeuillehouder	-	J.W. Uitslag (wethouder)
Domein	-	Ruimte en Samenleving
Contactpersoon	-	Anthony Voets en Anneke Dollen
Contactgegevens	-	a.voets@dalfsen.nl en a.dollen@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van
Behandeling in raadsvergadering van

10 oktober 2023
27 november 2023

Kernboodschap:

Het college van B&W informeert u over:

- De opbrengsten van de Taskforce Energiearmoede
- De voorzetting van de Taskforce Energiearmoede (Bestaanszekerheid)
- De kaders voor het verstrekken van gelden uit het Noodfonds

Toelichting:

Nederland is in 2022 geconfronteerd met een energiecrisis als gevolg van de oorlog in Oekraïne en mede daardoor oplopende inflatie. Bewoners en maatschappelijke instellingen raakten daardoor in financiële problemen. Financiële problematiek kan leiden tot andere problemen zoals psychische klachten en een lagere sociale participatie.

Op initiatief van uw raad is de Taskforce Energiearmoede opgericht, om zoveel mogelijk bewoners en maatschappelijke instellingen met financiële problemen te helpen. Met de oprichting van een Noodfonds toonde uw raad zich betrokken bij de oplossing van de energiecrisis. Daarbij heeft uw raad ruimte gelaten aan het college om hier verder aan vorm te geven. Er is daarbij snel gehandeld: vooruitlopend op het Rijksbesluit om de energieregeling in 2022 uit te betalen is in Dalfsen een deel van het bedrag al in 2021 aan bewoners uitbetaald.

Taskforce Energiearmoede

De Taskforce is eind 2022 gestart. Doel van de Taskforce Energiearmoede is het helpen van bewoners en maatschappelijke instellingen, die in hun bestaanszekerheid worden bedreigd door de gestegen (energie) kosten.

In 2022 heeft uw raad een bedrag van € 250.000 beschikbaar gesteld voor de bestrijding van (energie)armoede. We noemen dit het Noodfonds energiecrisis gemeente Dalfsen. Een extra budget van € 37.000 is beschikbaar vanuit uw raadsamendement uit 2021 voor energievergoeding voor bewoners. Daarmee komt het totale budget uit op € 287.000.

De Regeling energietoeslag van het Rijk is vanuit de Taskforce uitgevoerd. Daarnaast zijn bestaande regelingen vanuit zowel het sociale als ruimtelijke domein gebundeld en zijn extra gelden aangevraagd bij het Rijk waarmee we energiearmoede kunnen bestrijden (bijvoorbeeld de Regeling Lokale Aanpak Isolatie). Doel is dat geen bewoner tussen 'wal en schip' valt. Na het landelijk vaststellen van de prijsplafonds voor energie en de daling van de energietarieven in het voorjaar van 2023 zijn de activiteiten van de Taskforce afgeschaald.

Evaluatie Taskforce Energiearmoede

De afgelopen maanden is gebruikt om de Taskforce en haar activiteiten te evalueren. De lessen implementeren we in de nieuwe organisatievorm van de Taskforce en in de uitvoering van de energietoeslag in het najaar van 2023.

Opbrengsten Taskforce voor bewoners

De Taskforce Energiearmoede is gestart met het goed voor het voetlicht brengen van alle bestaande regelingen voor bewoners. Doel is dat geen enkele bewoner tussen wal en schip valt. Daartoe is integraal samengewerkt vanuit niet alleen het sociale en ruimtelijke domein van de gemeente Dalfsen, maar ook samen met het voorliggend veld en andere particuliere of maatschappelijke initiatieven. Om daadwerkelijk de doelgroep te bereiken die financiële problemen ervaart, is gebruik gemaakt van nieuwe communicatiemiddelen en werkwijzen.

Opgemerkt moet worden dat de energieregeling van het Rijk niet persé bij de bewoners komt die daadwerkelijk financiële problemen hebben ervaren. De Rijksregeling biedt namelijk sec. een financiële tegemoetkoming voor bewoners met een bepaald (minimum)inkomen en vermogen en toetst niet inhoudelijk of sprake is van negatieve (financiële) gevolgen vanuit de energiestijgingen. Bewoners die boven de inkomensnorm uitkomen maar wel financiële problemen ervaren, komen niet voor de energieregeling van het Rijk in aanmerking.

De bewoners die bij ons bekend waren en waarvan we wisten dat zij in aanmerking kwamen voor de energieregeling vanuit het Rijk, zijn rechtstreeks door ons benaderd. Daarmee is deze regeling zo regelarm en snel mogelijk uitgevoerd.

Om (daarnaast) daadwerkelijk de groep bewoners te bereiken die getroffen zijn door de hogere energieprijzen, zijn verschillende acties uitgezet. We hebben bewoners afgelopen jaar via brieven en sociale media breed geïnformeerd over de mogelijkheid om hulp te vragen bij financiële problemen als gevolg van de stijgende (energie)prijzen. Vanwege de beperkingen vanuit de AVG waardoor niet altijd contactgegevens van bewoners mogen worden gedeeld, is ingezet op zo breed mogelijke communicatie, via verschillende kanalen, en met focus op vroegsignalering. Hierbij is intensief samengewerkt met het voorliggend veld en particuliere en maatschappelijke initiatieven.

Met inloopmiddagen in de kernen Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld zijn we naar bewoners toe gegaan, om actief te hulp te bieden bij financiële problemen. Daarnaast zijn we met Humanitas, Saam Welzijn, Noodfonds Dalfsen en Vechthorst de wijk in gegaan om bewoners deur-aan-deur te vragen hoe het gaat met hun financiën.

Naast directe inzet van de gemeenten hebben we maatschappelijk partners (zoals welzijnswerk, schulphulpmaatje, Humanitas) gevraagd om bewoners actief door te wijzen naar de gemeente en ook onze energieadviseurs ingezet om het ons actief te melden als zij bewoners met financiële problemen vermoeden. Hierdoor hebben we de drempel om hulp te vragen voor een aantal bewoners kunnen verlagen, waardoor hun bestaanszekerheid beter geborgd is.

Door de integrale samenwerking van de domeinen Samenleving en Ruimte zijn bewoners zowel financieel als op het gebied van verduurzaming geholpen. Met de Energietoeslag zijn -mede door de integrale aanpak en de inzet van maatschappelijke partners en de communicatie-activiteiten- 964 bewoners bereikt hetgeen beduidend meer is dan het geraamde aantal van het Rijk (namelijk: 750 bewoners).

Vanaf oktober 2022 zien we in Dalfsen een lichte stijging van het aantal aanmeldingen schuldhelpverleningen. Het aantal vroegsignaleringsmeldingen als gevolg van energieachterstanden is in Dalfsen, conform het landelijk beeld, niet noemenswaardig gestegen, net als het beroep op de bestaande overige minimaregelingen.

Tegelijkertijd zien we in Dalfsen wel een forse stijging van het aantal bewoners dat een beroep doet op de Voedselbank. Helaas geldt ook hier dat de AVG regelingen ervoor zorgen dat de Voedselbank de contactgegevens van deze bewoners niet mag delen met de gemeente. Wel wijst de Voedselbank hun gebruikers op de mogelijkheden die de gemeente kan bieden om te ondersteunen bij financiële problematiek of geldzorgen. Tot half september 2023 is € 16.900 uitgekeerd aan de Voedselbank. Met de ondersteuning van de Voedselbank is indirect hulp verstrekt aan ongeveer 60 bewoners.

Een deel van de bewoners die de energietoeslag ontvangen en/of in een schuldhelpverleningstraject terecht zijn gekomen, heeft een aanbod gehad om te helpen bij het verduurzamen van de woning (Regeling Aanpak Energiearmoede). De prioriteit van de Regeling Aanpak Energiearmoede is helpen met isoleren van woningen. Door technische beperkingen als gevolg van de aanwezigheid van asbest

en vleermuizen en huismussen, komen niet alle bewoners in aanmerking voor isolatie. Het bereik is daarom lager (37) dan de verwachte 70 huishoudens. Mogelijk komt dit ook doordat het aanbod te beperkt is (alleen isolatie) en niet aansluit op de vraag/noodzaak. We passen het projectplan in het najaar 2023 aan, zodat we bewoners ook kunnen helpen met een duurzame installatie en een witgoedregeling.

Door de bestaande regelingen (gebundeld) toe te passen bij hulpaanvragen, hebben we alle bewoners met problematiek kunnen helpen. Dat betreft niet alleen bewoners die bekend waren vanuit de gemeentelijke regelingen, maar ook bewoners die net buiten de regelingen vallen. Hieraan hebben ook landelijke middelen als het Warmtefonds en het Landelijk Noodfonds bijgedragen. Daarnaast is in Dalfsen de Stichting Noodfonds Dalfsen actief met ondersteunen van bewoners. In communicatie delen we deze initiatieven met bewoners.

In de crisissituatie in 2022 is gekozen om een deel van het Noodfonds aan te wenden voor incidentele inhuur van personeel om snelheid in het proces te borgen en de benodigde extra werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Er hebben geen directe uitkeringen uit het noodfonds plaatsgevonden aan bewoners, waardoor we kunnen concluderen dat de bestaande regelingen in voldoende mate ondersteuning bieden bij financiële problemen. Het Noodfonds is derhalve overeenkomstig de doelstelling benut.

De Taskforce heeft daarmee voldaan aan haar doelstelling.

Opbrengsten Taskforce voor maatschappelijke instellingen

In 2022 zijn de Kulturhusen Trefkoele+ in Dalfsen, De Spil in Nieuwleusen en De Mozaïek in Lemelerveld gecompenseerd voor de gestegen energietarieven (totaal: € 222.000). Dit is bekostigd uit de 'voorloper' van het huidige Noodfonds. Met het verlopen van het vaste energiecontract van De Wiekelaar is ook hier een verzoek tot compensatie gedaan (€ 23.600), die is vergoed uit het Noodfonds.

Het behoud van onze Kulturhusen, maar ook andere maatschappelijk instellingen is van belang voor de reuring en sociale cohesie in de kernen. Inzet van deze gelden draagt indirect bij aan welzijn van bewoners.

In maart 2023 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden om zoveel mogelijk maatschappelijk instellingen te informeren over de activiteiten van het Noodfonds. Tegelijk is gevraagd om bij financiële problemen van verenigingen en/of haar leden contact op te nemen met de gemeente. Dit heeft tot nu toe (uitgezonderd het verzoek van De Wiekelaar) niet geleid tot verdere aanvragen van maatschappelijke instellingen.

Het ondersteunen van (commerciële) bedrijven is geen taak vanuit de Taskforce. We verwijzen echter wel actief door naar regelingen van provincie en Rijk, zowel preventief als reactief.

Opbrengsten Taskforce voor de eigen organisatie

Er is een structurele samenwerking tussen de domeinen Samenleving en Ruimte bij armoedeproblematiek tot stand gekomen, waarbij zowel vanuit sociale kant (inkomen en schulden) als duurzaamheid (verlagen energieverbruik) hulp kan worden geboden aan bewoners en instellingen. Er is een integrale aanpak ontstaan waardoor regelingen voor bewoners worden gebundeld, hetgeen de dienstverlening versnelt en verbetert.

Daarnaast stellen we vast dat we ook armoede als gevolg van andere redenen dan energieverbruik willen reduceren, waarbij energiebesparing een bijdrage kan leveren. We koppelen 'armoede' daarbij aan 'bestaanszekerheid' wat we structureel in het nog vast te stellen beleid bestaanszekerheid vastleggen.

Door het instellen van een kernteam en vooraf vastgestelde (crisis)procedures kan de Taskforce op elk moment snel op- en afschalen, indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven.

Tot slot: de kaders voor het Noodfonds zijn nog niet opgesteld. De voornoemde uitkeringen aan de Voedselbank en Kulturhus de Wiekelaar hebben plaatsgevonden conform de doelstelling, maar

zonder toetsingscriteria. De toetsingscriteria zijn inmiddels door het college vastgesteld. U wordt hierover verderop in deze memo geïnformeerd.

Voortzetting Taskforce

Gezien de grilligheid van de prijsontwikkelingen en gevolgen voor bewoners en maatschappelijke instellingen zetten we de Taskforce voort met een kernteam. Dit kernteam heeft ondersteuning van werkgroepleden, die enerzijds signaleren en anderzijds ingeschakeld worden bij een oploeiende prijzen crisis. De inzet kan worden op- en afgeschaald waar nodig. Met deze wendbare organisatiestructuur dragen we bij aan snelheid in proces wanneer nodig.

het college informeert uw raad bij nieuwe ontwikkelingen. De Taskforce stelt in najaar 2023 een crisishandboek op, met de procedures bij nieuwe prijsstijgingen met impact op de bestaanszekerheid van bewoners.

De voortzetting van de Taskforce is het meest praktisch, als deze onderdeel uitmaakt van een bredere opgave. Armoede als gevolg van energietarieven is slechts een onderdeel van armoede bij bewoners.

We richten ons daarom breder, namelijk op alle vormen van financiële problemen als gevolgen van stijging van prijzen (inflatie) of door onbedoelde negatieve effecten van regelingen die elkaar tegenwerken. Om armoede beter te kunnen bestrijden kiezen we voor de uitwerking van de term 'bestaanszekerheid', die veel breder is dan inkomensgrenzen zoals die van toepassing is bij bijvoorbeeld de toekenning van de energietoeslag. De precieze uitwerking daarvan wordt begin 2024 ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd. De naam van de Taskforce Energiearmoede wijzigt naar Taskforce Bestaanszekerheid.

Kaders toekenning gelden uit Noodfonds

Om in aanmerking te komen voor het Noodfonds zijn criteria gewenst, waarbij de hoofddoelstelling is bewoners met financiële problemen te helpen, die worden bedreigd in hun bestaanszekerheid, en buiten de bestaande gemeentelijke en landelijke regelingen vallen.

De volgende criteria voor bewoners zijn toepasbaar en toetsbaar:

- Aanvraag voor bewoners kunnen alleen worden aangedragen door medewerkers van domein Samenleving en team Duurzaamheid (na toets aan alle toepasbare regelingen);
- Kernteamleden leggen vast dat geen van de bestaande regelingen van toepassing is voor bewoner;
- Er kan één aanvraag per adres worden gedaan;
- Gelden dienen een structureel effect te hebben (bijvoorbeeld afbetaling (deel van) schuld);
- Voor een beroep op het noodfonds geldt geen minimum- of maximumbedrag.

In de reguliere bestuursrapportages koppelen we het beroep op het noodfonds aan uw raad terug.

Voor maatschappelijke instellingen geldt aanvullend dat bij een aanvraag altijd vooraf afstemming plaatsvindt met accounthouders/beleidsadviseurs en portefeuillehouder.

Financiën:

In het Noodfonds is € 287.000 beschikbaar, en in 2023 is € 98.200 uitgekeerd. Op dit moment is het saldo derhalve € 188.800.

Communicatie:

De regeling Energietoeslag start binnenkort op. De Taskforce adviseert bij het opnieuw opstellen van het draaiboek en communicatie.

De pilots van de Regeling Aanpak Energiearmoede zijn recent opgeleverd. We plaatsen een artikel in de lokale media, met daarin een oproep aan bewoners zich te melden bij Samen Doen in Dalfsen, als ze financiële problemen hebben.

Tenslotte stellen we een persbericht op waarin we de opbrengsten van de Taskforce Energiearmoede delen.

Vervolg:

Bij signalen van overschrijving van het Noodfonds komen we bij uw raad met een verzoek tot aanvullende middelen/gelden.

Voorjaar 2024 evalueren we de toekenning van gelden uit het Noodfonds. Uw raad wordt daarover geïnformeerd.

De opbrengsten van de Taskforce Energiearmoede betrekken we bij het opstellen van het armoedebeleid, evenals de bevindingen van het rekenkamerrapport.

Bijlagen:

geen

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris
H.J. van der Woude